

migrants. It is pointed out that the most widespread model of liberal multiculturalism is to maintain and develop the diversity of cultural practices and to ensure the equal existence of the respective cultural groups. It also covers the egalitarian model of multiculturalism, which rejects unification as a means of integrating immigrants into the host society and preserves the cultural diversity of society based on mutual respect and tolerance.

The methodology of the research is to use the method of textual analysis of Ukrainian, European, and Muslim sources on this issue.

The scientific novelty of the work consists in a deepened study of the impact of the crisis of multiculturalism on the Islamization of European countries in the context of modern challenges.

Conclusions. It has been shown that in recent years, tensions between titular nations and immigrant communities have been exacerbated in European countries, which has a negative impact on the internal political situation. The emphasis is placed on the importance of using certain models of multiculturalism for the integration of refugees into public life.

Key words: multiculturalism, egalitarian, liberal, conservative, dialogical models of multiculturalism, migration, integration, assimilation, dialogue.

Надійшла до редакції 13.06.2019 р.

УДК 008.42:778.3

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ У КОНТЕКСТІ УТВОРЕННЯ ІНСТИТУЦІЙ КУЛЬТУРИ

Кобюк Світлана Володимирівна – аспірантка, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ
doi.org/10.35619/ucpmk.vi31.222
svetlana_kob@ukr.net

Наголошено на актуальності визначення глобалізаційних тенденцій в контексті політичної культури пострадянського простору, прослідковуються антитегіка інтеграційних та дезінтеграційних аспектів культуротворчості, механізми культурного будівництва. Розкриті особливості процесів взаємодії глобалізації, інтеграції та дезінтеграції як важливих культуротворчих чинників сьогодення.

Ключові слова: політична культура, глобалізація, інтеграція, культурні інституції, пострадянський простір.

Актуальність проблеми. Інтегративні тенденції в культурі або культурах пострадянського простору завжди корелювали з дезінтегративними. Інтеграція в більшій мірі виглядає як декоративні паліативи намагання здійснити будь-який діалог і будь-які стосунки по горизонталі, а дезінтеграція свідчить про вертикалізм національних тенденцій, входження в простір більш широких спільнот і більш широких контекстів між культурними взаємодіями, зокрема, в контекст західних або прозахідних міжнародних консорціумів, завданих міжнародними спільнотами тенденцій, у простір локальних домовленостей кожної з національних держав із західним світом загалом.

Отже, процеси глобалізації, регіоналізації, інтеграції є паралельними, еквівалентними. Тобто, пострадянський простір можна уявити як величезний регіон, в якому відбуваються еквівалентні процеси, що визначаються векторами інтеграції та дезінтеграції. Після розпаду СРСР виникають новітні орієнтації, незалежні країни починають створювати новий світ національної культури, який в тій чи іншій мірі стає світом культури буденної або повсякденної.

Базовою в інтегративних процесах стає міжнародна економічна інтеграція. Тобто, це процес, який визначається як взаємопроникнення, взаємодія і пристосування національних господарчих систем одна до одної, що призводить до збільшення потенціалу саморегулювання, саморозвитку і самоідентифікації національних культур. Важливо, що саме тут інтеграція проявляє себе як прямі міжнародні, економічні зв'язки, що пов'язано з виробництвом, науковомістськими технологіями. Учасниками цього процесу стають ті суб'єкти економічного виробництва, які можуть призвести до інтеграції загальноекономічного потенціалу країни. Тобто, вихідними економічними завданнями інтегративних тенденцій є збільшення можливостей та ефективності функціонування народногосподарських комплексів. Але в ідеалі це виглядає достатньо оптимістично, коли ж воно стосується реального втілення, виникає багато суперечок, які вже давно на слуху, зокрема, коли це стосується розподілу сировини: нафти, газу та ін.

Аналіз публікацій та досліджень. Проблема культурологічних визначень інтеграції та дезінтеграції країн пострадянського простору досліджувалася у роботах В. Андрущенко, О. Білого, Є. Бистрицького, В. Богущького, Є. Головахи, С. Кримського, Ю. Легенького, В. Лісового, Ю. Пивовара, В. Полохало, М. Поповича [1-4; 6-11], однак мало вивченими залишаються культурологічні виміри проблеми формування національних культур у контексті культурного діалогу.

Мета статті – визначити культурологічні виміри проблеми інтеграційних та дезінтеграційних процесів у пострадянському просторі.

Виклад матеріалу дослідження. Якщо визначати економічний потенціал країни СНД, то він у більшій мірі залишається в просторі першої хвилі, за О. Тоффлером, де домінує примат орієнтації технологій на сировину. Всі більш широкі інтелектуальноємні технології стають вторинними, залежними від сировинної бази. Інтерес західних країн, особливо до Каспійського регіону, країн СНД теж підживлюються саме багатою сировиною. Втім, розвиваються два напрями інтеграції: глобальний і регіональний. Якщо глобальний презентується мультикультурними і водночас надсистемними структурами на кшталт СНД, або будь-яких інших угруповань, то регіональна інтеграція пов'язана з більш локальними інтеграційними схемами, детермінованими зонами вільної торгівлі, митним союзом, єдиним загальним ринком, економічним союзом, економічними валютними спілками. Всі ці інтеграційні схеми або інституції в певній мірі свідчать про той регіоналізм, який не виходить на метакультурні і метасистемні реалії, а лише визначає технологію взаємодії, функціонування господарчих систем.

Цей інтеграційний вимір необхідно розглядати в контексті бінарних опозицій, бінарних зв'язків, коли два суб'єкта взаємодіють та спонукають до взаємодії інших суб'єктів, а також у контексті мультикультурних взаємодій, коли загальна тенденція стає вже настільки виразною, що спонукає до утворення більш широких агломерацій. Проте економічний детермінізм не можна визначити висхідним для утворення процесів комунікації культур у пострадянському просторі.

Він вважається базовим, але можна зазначити, що не висхідним. Культурні взаємодії є процесом обміну подіями та інститутивними регіональними культурними факторами, зокрема, виставками, фестивалями тощо. Культурний процес, як певна альтернатива економічному детермінізму, стає тим глибинним системотворчим фактором, коли культури величезного комплексу, який існував понад півстоліття, знаходить у собі обірвані зв'язки і намагається їх регенерувати, добудувати до більш цілісного комплексу, ніж національні і регіональні фактори. Отже, соціокультурна інтеграція визначається досить і досить по-різному, і пов'язана з міжнародними культурними нормами поведінки суб'єктів культуротворчості, які функціонують у просторі глобалізаційно-локальному. Цілісний контекст взаємодії завжди є тим підживлюючим простором, що спонукає до утворення тих інституцій культури, які стають не лише міжрегіональними, а тотальними факторами впливу розвитку національних культур. Це можна визначити на рівні масової культури, зокрема.

Ю. Пивовар визначає шість базових факторів, що лежать в основі інтеграції:

- загальноекономічні інтереси;
- загальна або споріднена ідеологія, релігія, культура;
- близька або споріднена для всіх загальна національна приналежність;
- наявність загальної загрози (частіше всього, зовнішньо-військові загрози);
- спонука (частіше всього зовнішня) до інтеграції, штучне підживлення інтеграційних процесів;
- наявність загальних кордонів, географічна близькість [9; 20–21].

Можна стверджувати, що визначається системний набір чинників, які характеризують як геополітичну, економічну, так і зовнішні й внутрішні спонуки та чинники інтеграції та дезінтеграції.

Отже, всі інтеграційні спонуки в тій же мірі є дезінтеграційними. Все залежить від тих факторів, ситуації, в якій вони діють і як вони реалізують свій соціоекономічний і соціокультурний потенціал. Важливо, що мотиваційні характеристики інтеграції і дезінтеграції пов'язують з елітами, тобто, суб'єктами, учасниками економічної, політичної, соціокультурної інтеграції. Частіше за все мотиваційне поле інтеграційних та дезінтеграційних процесів визначається умовами виживання країни в рамках економічного пресингу як ззовні, так і з середини, престижними ознаками тощо. Так, дезінтеграція, частіше всього, пов'язана з тим, що виділяються лідери, які створюють достатньо успішне поле для взаємодій.

Усе це призводить до перманентної мотиваційної переорієнтації як інтеграційних, так і дезінтеграційних процесів. Таким чином, еліти намагаються задовольнити свої інтереси і водночас мотиваційно вибудувати стратегію цього задоволення. Вона може або маскувати, або пропагувати власні інтереси учасників як інтеграційних, так і дезінтеграційних процесів. Важливо, що після розпаду СРСР у всіх країнах виникла одна і та ж мотиваційна схема відцентрових процесів. Так, намагання зберегти єдиний економічний простір від дезінтеграційних тенденцій, створювала необхідність єднання народно-господарчих систем: транспорту, зв'язків, поставки енергоносіїв та ін. Виникла така ситуація, що найбільш широкі агломерації, що мали в собі традиційно-економічний комплекс усіх зазначених чинників, починають домінувати в пострадянському просторі, більш того, диктувати іншим учасникам свої вимоги, що призводять до складних деформацій в процесах інтеграції.

Таким чином, виникає чимало тих складних реалій, що потребують своєї нормативної бази

інституалізацій і, більше того, еквівалентних, більш толерантних, системних відносин. Можна сказати, що ті процеси, що відбуваються зараз у пострадянському просторі, в більшості є інерційними, є контрпозицією на той великий злам, який відбувся в 90-х роках. Так, важливо, що східні і західні райони пострадянського простору, в певній мірі відображають диспозицію «Схід – Захід» у світовому геополітичному масштабі.

Відбувається переформатування соціоекономічної інфраструктури і переструктурування всього пострадянського простору як системи економічних, політичних і геологічних чинників. На рівні культури повсякдення, цей процес теж приживався, звичайно, драматично і еквівалентно. З одного боку, була збережена ментальність «цілокупності» великого цілого, а, з іншого боку, кожна країна все більше намагалась визначити свої національні пріоритети і свою національну самобутність. Утім, господарські системи в кожній з незалежних країн розвивалися на власний розсуд і відцентрові сили все більше і більше набувають обертів. Таким чином, спочатку виникає декілька складних дезінтегративних процесів, зникає єдина валюта, виникають національні валюти. В Україні і інших країнах виборюється своя власна національна валюта. Національна незалежність переживає час ейфорії і обертається складним процесом усвідомлення свого власного «Я».

Ідея інтеграції з ЄС або до ЄС незалежних країн стає альтернативою інтеграції країн у рамках пострадянського простору. Але ця альтернатива теж не є настільки глобальною, щоб стати контрпозицією інтеграції пострадянського простору. Проте, що заважає колишнім країнам СРСР, а також СНД більш мобільно реалізувати свій економічний, політичний і геополітичний потенціал? Заважають складні умови недовомовленостей і ті дезінтегративні процеси, запущені в хід із самого початку. Якщо поглянути на політичні та економічні інституції, що виникають у пострадянському просторі, то політичний простір є достатньо домінантним, Тут виникло всього два угруповання – СНД та союз Росії з Білорусією. І та, і інша політична гіперструктура виявилися не життєздатними. Але досвід їх вражає своєю майже драматичною постреальністю, що формувалася досить поступово. Фінал дестабілізації – війна в Україні.

Отже, в грудні 1991 р. був підписаний договір про скасування існування Радянського союзу і створення СНД. Свої підписи під цим документом поставили: Голова Верховної Ради республіки Білорусії – С. Шушкевич, Президент Російської федерації – Б. Єльцин, Президент України – Л. Кравчук. Дуже швидко відбулася трансформація СРСР в СНД. СНД була фактично паліативною формою, проміжною політичною структурою легітимації незалежних країн як одноосібних і водночас «самотніх» суб'єктів або учасників політичної і економічної взаємодії. Історія ще не може оцінити цієї події адекватно. З точки зору відцентрових процесів ця подія була надзвичайно прогресивною і дала можливість набуття тієї незалежності, про яку мріяли століттями країни.

Алма-Атинська декларація від 21 грудня 1991 р. дала можливість утворення СНД, окрім тих країн, що існували в СРСР; до неї не ввійшли країни Прибалтики і Грузії. Але Грузія в грудні 1993 р. приєдналася до СНД. Тобто, Алма-Атинський документ уже став засадою створення координаційних інститутів СНД. Органи СНД, звичайно, виконали свою роль стримуючого фактору деструктивних процесів. Виконавчий секретаріат і інші давали можливість відслідковувати і, водночас, у певній мірі позбутися тих трагічних подій, які відбувалися в Карабасі, Чечні, Інгусетії, Дагестані і інших районах. Вони, в певній мірі, дали можливість проводити антитерористичну діяльність, і в якійсь мірі стримувати сепаратистські тенденції, але в певній мірі і недостатньо ефективно.

Якщо поглянути на зміст тих положень, зафіксованих у статуті СНД, то стає очевидним, якщо не терапевтичні, то у будь-якому разі, психологічний контекст, орієнтований на масову свідомість повсякденної культури, культур незалежних країн у потребі легітимації цієї незалежності в рамках іншої, більш широкої платформи, якої позбавилися ці країни. Так, зокрема, це такі позиції:

- загальний збалансований економічний і соціальний розвиток держав членів у рамках загальноекономічного простору міждержавних кооперацій і інтеграцій;
- забезпечення прав і основних свобод людини у відповідності з загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права та документами СБСС;
- співробітництво між державами-членами в забезпеченні міжнародного світу і безпеки, що здійснює ефективні міри зі скорочення озброєння і військових витрат;
- ліквідація ядерного і іншого виду озброєння масового знищення;
- досягнення всезагального і повного озброєння;
- здійснення державами членами у вільному спілкуванні контактів і пересування в співтоваристві;
- взаємна правова допомога і співпраця в інших сферах правових відносин;
- мирне вирішення спорів і конфліктів між державами співтовариства [9; 42].

Таким чином, фіксується потреба в легітимації тієї ситуації, яка вже визначена і лише потребує

свого статуту. Можна сказати, що легітимація в контексті норм міжнародного права і Гельсінського заключного акта знайшла своє визначення в наступних принципах:

- повага суверенітету держав, як невід'ємне право народів на самовизначення і права влаштовувати свою долю без допомоги ззовні;
- непорушність державних меж, кордонів;
- визнання існуючих кордонів і відмова від протиправних територіальних намагань;
- територіальна цілісність держав і відмова від будь-яких дій, спрямованих на розчленування чужої території;
- застосування сили або загрози силою проти політично незалежних країн;
- вирішення спорів мирними засобами таким чином, щоб не піддавати загрозі міжнародний світ безпеку і справедливості [9; 42–43].

Тобто, декларативна частина другої частини документу фактично не виконується. І якщо поглянути на ті події, що відбувалися відразу ж після виникнення СНД, можна стверджувати, що статут залишився статутом, а реальність реальністю. СНД була справді надунікальною системою. Ті країни, що її створили, з одного боку, могли формально не брати участь у тій чи іншій домовленості, але при цьому реально брати участь у реалізації цієї домовленості. Таким чином, необов'язковість і, водночас, безвідповідальність учасників або суб'єктів СНД призвела до того, що за 17 років існування СНД у пострадянському просторі, лише дублювала і доповнювала функції тих національних інституцій, що існували в рамках локальних національних держав. Але і сама СНД теж була у певній мірі проміжною формою, яка існувала як буфер між національними амбіціями, намаганнями і водночас спробою легітимно визначити хоч якийсь консенсус у цьому полі дезінтегративних процесів.

Водночас із СНД виникають інші інтеграційні модулі, які або доповнюють, або розхитують загальну модель. Це ЄВРАЗЕС, СЕП і, зокрема, ШОС. Ще одна модель – це альтернативний модуль Грузії, України, Азербайджану і Молдови – ГУАМ. Можна стверджувати, що таке «поліфонічне» розмаїття політичних модулів веде до політичної мімікрії і, водночас, безвідповідальності акторів домовленості, що свідчить про недовгі строки існування подібних політичних домовленостей.

Відцентрові тенденції в СНД дуже швидко себе виявили. Цьому сприяли, так звані газові конфлікти між Москвою і Мінськом у 2006–2007 рр., між Росією і Україною в 2008–2009 рр. Тобто, культура сьогодення чітко сформувалася навколо одного локусу – сировини, зокрема, газу, і саме політична культура як реальність повсякдення, або політична культура повсякдення, стає тим пробним каменем політичних домовленостей, які не витримують перенапруги саме в контексті звичайної буденної політики гомо нормаліс.

Тобто, можна констатувати, що політичні домовленості залишилися лише паліативом, паперовими діючими інструкціями, які не спрацьовують і не спрацьовували, хоча були засобом легітимації і, більш того, легітимації саме буденної свідомості, легітимації на рівні буденної культури або культури повсякдення.

Висновки. Стабільність, енергозабезпеченість потрапляють під загрозу паліативів економічних домовленостей тому, що все вирішує сировина. Особливо складну ситуацію можна побачити в Каспійському регіоні. Відтак, можна зафіксувати простий і ясний контекст інтегративних і дезінтегративних реалій, що виникають у пострадянському просторі. Вони в певній мірі обумовлені легітимацією тієї ситуації, що виникла після розпаду Радянського Союзу. А ця легітимація призводить до того, що всі угруповання стають і обов'язковими, і необов'язковими. Країни-учасники проводять подвійну гру, тут же вступають у локальні відносини з іншими країнами, зокрема, Європейським Союзом і ін. Виникає ситуація неузгодженості, нестабільності – бажання повернутися в рамки Радянського Союзу, за що ратує населення похилого віку країн пострадянського простору, або повністю вийти з будь-якої економічної чи політичної зони пострадянського простору. Цієї думки притримується в більшості молодь.

Список використаної літератури

1. **Андрущенко В. П.** Організоване суспільство. Проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: Досвід соціально-філософського аналізу. Київ : ТОВ «Атлант ЮЕмСі», 2005. 498 с.
2. **Білий О.** Національна держава, влада й усталення інфрамистецтва. *Contemporary art – Нові території*. Київ : Eidos, 2006. С. 118–148.
3. **Бистрицький Е.** Посткомуністична філософія посткомуністичної доби. *Політологія посткомунізму*. Київ : Політична думка, 1995. С. 13 – 67.
4. **Богуцький Ю. П., Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Новохатько Л. М.** Українська культура в європейському контексті. Київ: Знання, 2007. 679 с.

5. **Головаха Є.** Соціальна паталогія посткомуністичного суспільства. *Політологія посткомунізму*. Київ: Політична думка, 1995. С. 227 – 242.
6. **Крымский С. Б.** Философия как путь человечности и надежды. Київ: Курс, 2000. 308 с.
7. **Легенький Ю. Г.** Мир как культура. Культура как мир (очерки дифференциальной культурологии). Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2012. 488 с.
8. **Лісовий В. С.** Культура – ідеологія – політика. Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 1997. 352 с.
9. **Пивовар Е. И.** Постсоветское пространство: альтернативы интеграции. Исторический очерк. Санкт-Петербург : Алетейя, 2010. 400 с.
10. **Полохало В.** Українська політична система на тлі посткомуністичної трансформації. *Політологія посткомунізму*. Київ: Політична думка, 1995. С. 135 – 142.
11. **Попович М. В.** Червоне століття. Київ: АртЕк, 2005. 888 с.

References

1. **Andrushchenko V. P.** Orhanizovane suspil'stvo. Problema orhanizatsiyi ta suspil'noyi samoorhanizatsiyi v period radykal'nykh transformatsiy v Ukraini na rubezhi stolit': Dosvid sotsial'no-filosofs'koho analizu. Kyiv: TOV «Atlant YUEmSi», 2005. 498 s.
2. **Bilyu O.** Natsional'na derzhava, vlada y ustalennya inframystetstva. *Contempopapy art – Novi terytoriyi*. Kyiv: Eidos, 2006. S.118 – 148.
3. **Bystryts'kyu E.** Postkomunistychna filosofiya postkomunistychnoyi doby. *Politolohiya postkomunizmu*. Kyiv: Politychna dumka, 1995. S. 13–67.
4. **Bohuts'kyu YU.P., Andrushchenko V. P., Bezvershuk ZH. O, Novokhatko L. M.** Ukrayins'ka kul'tura v yevropeys'komu konteksti : Kyiv: Znannya, 2007. 679 s.
5. **Holovakha Y.E.** Sotsial'na patalohiya postkomunistychnoho suspil'stva // *Politolohiya postkomunizmu*. Kyiv: Politychna dumka, 1995.– S. 227 – 242.
6. **Krymskiy S. B.** Filosofiya kak put' chelovechnosti i nadezhdy. Kyiv : Kurs, 2000. 308 s.
7. **Legen'kiy YU.G.** Mir kak kul'tura. Kul'tura kak mir (ocherki differentsial'noy kul'turologii). NPU imeni M. Dragomanova, 2012. 488 s.
8. **Lisoviy V. S.** Kul'tura – ideologiya – politika. Kiiv : Vid-vo im. Oleni Teligi, 1997. 352 s.
9. **Pivovar Ye. I.** Postsovetskoye prostranstvo: al'ternativy integratsii. Istoricheskiy ocherk. Sankt-Peterburg : Aleteyya, 2010. 400 s.
10. **Polokhalo V.** Ukrayins'ka politychna systema na tli postkomunistychnoyi transformatsiyi. *Politolohiya postkomunizmu*. Kyiv: Politychna dumka, 1995. S. 135–142.
11. **Popovych M. V.** Chervone stolittya. Kyiv: ArtEk, 2005. 888 s.

ПОЛИТИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА ПОСТСОВЕТСКОГО ПРОСТРАНСТВА В КОНТЕКСТЕ ФОРМИРОВАНИЯ ИНСТИТУТОВ КУЛЬТУРЫ

Кобюк Светлана Владимировна – аспирантка, Киевский национальный университет культуры и искусств, г. Киев

Отмечена актуальность определения глобализационных тенденций в контексте политической культуры постсоветского пространства, прослеживаются антитетика интеграционных и дезинтеграционных аспектов культуротворчества, механизмов культурного строительства. Раскрыты особенности процессов взаимодействия глобализации, интеграции и дезинтеграции как культуротворческих факторов современности.

Ключевые слова: политическая культура, глобализация, интеграция, культурные институции, постсоветское пространство.

POLITICAL CULTURE OF POST-SOVIET SPACE IN THE CONTEXT OF EDUCATION OF INSTITUTIONS OF CULTURE

Kobyuk Svetlana – graduate student, Kiev National University of Culture and Arts, Kyiv

The importance of defining globalization intentions in the context of political and economic institutions of the post-Soviet space is emphasized, anti-integration of integration and disintegration tendencies of cultural cultivation is traced. The purpose of the article is to determine the cultural dimensions of the problems of integration and disintegration processes in the post-Soviet space. The methodology of the study consists of theoretical and interpretive models of the analysis of the mechanisms of cultural construction in the post-Soviet space. The scientific novelty is to uncover the peculiarities of the processes of interaction of globalization, integration and disintegration as cultural factors.

Key words: political culture, globalization, integration, cultural institutions.

UDC 008.42:778.3

POLITICAL CULTURE OF POST-SOVIET SPACE IN THE CONTEXT OF EDUCATION OF INSTITUTIONS OF CULTURE**Kobyuk Svetlana** – graduate student, Kiev National University of Culture and Arts, Kyiv

The aim. The importance of defining globalization intentions in the context of political and economic institutions of the post-Soviet space is emphasized, anti-integration of integration and disintegration tendencies of cultural cultivation is traced. The purpose of the article is to determine the cultural dimensions of the problems of integration and disintegration processes in the post-Soviet space.

Research methodology. The methodology of the study consists of theoretical and interpretive models of the analysis of the mechanisms of cultural construction in the post-Soviet space.

Results. The scientific novelty is to uncover the peculiarities of the processes of interaction of globalization, integration and disintegration as cultural factors.

Conclusions. Stability, energy security are threatened by the palliative of economic agreements because everything is solved by raw materials. A particularly difficult situation can be seen in the Caspian region. That is, it is possible to capture a fairly simple and clear context of integrative and disintegrative realities that emerge in the post-Soviet space. They are conditioned by the legitimacy of the situation that arose after the collapse of the Soviet Union. And this legitimation leads to the fact that all groups become both mandatory and optional. The two countries play a dual game and immediately enter into local relations with other countries, in particular the European Union and others. There is a situation of inconsistency, instability - the desire to return to the Soviet Union, which pleases the elderly of the countries of the former Soviet Union, or completely out of any economic or political zone.

The practical significance. The collapse of the Soviet Union and the emergence of national states in its place led to another geopolitical situation. There is a reformation of socio-economic infrastructure and restructuring of the entire post-Soviet space as a system of economic, political and geological factors. From the outset, the CIS Treaty was a prerequisite for preserving the subjects of interaction and a single economic space. But, as many researchers say, the treaty itself was a mask or a palliative of increasing and greater disintegration processes. On the one hand, it was necessary to preserve those links that should not be cut alive, and on the other hand, the process of disintegration was so active that the CIS simply seemed to legitimize the disintegration and the possibility of maintaining good physiognomy in a very poor game of actors of international processes. interaction.

Key words: political culture, globalization, integration, cultural institutions.

Надійшла до редакції 21.10.2019 р.

УДК 008:316.732(477.74)

БАЗОВІ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ (НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТИ)

Березінська Олена Володимирівна – старший викладач кафедри іноземних мов професійного спілкування, аспірант кафедри мистецтвознавства та загально-гуманітарних дисциплін Міжнародного гуманітарного університету, м. Одеса
orcid.org/0000-0001-8542-4600
doi.org/10.35619/ucpmk.vi31.223
priom_mgu@ukr.net

Проаналізовано інтеграцію як найкращу стратегію акультурації в процесі міжкультурної взаємодії представників різних національних культур в контексті розвитку багатонаціонального Одеського регіону. Автор досліджує транскультурацію як соціальний і гуманітарний феномен сучасного суспільства, яка полягає у виявленні значних регіональних відмінностей з їх внутрішньої специфікою і зводиться до перегляду «деформації культур», переходу акультурації на якісно новий рівень. Визначено стратегію реформ, спрямованих на глибокі і конструктивні зміни, на збереження культурної та духовної спадщини українського народу, створення умов для творчої активності громадян.

Ключові слова: акультурація, міжкультурна комунікація, внутрішньо-етнічна специфічність, стратегії акультурації, транскультурація.

Постановка проблеми: Починаючи з 30-х рр. збільшувалася частка етнічних українців на Південному Сході. Згідно зі статистикою [17], упродовж 1944–1949 рр. і в 1951 році з Польщі та Західної України в області Центральної і Південно-Східної України переселено майже 300 тис осіб, велика частина з яких в Одеську, Херсонську і Миколаївську області. Протягом 50–70-х рр. внутрішня трудова міграція з областей Центральної та Західної України на індустріальний Південний схід склала понад півтора мільйона осіб. Значна частка цих мігрантів осідала у великих містах,